

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австрії:

на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милость, віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових писальців М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5 1/2 год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. І. п. Адамовського (Хорунжий), Імператорської цензури в Агенції Соколовського в містечку Гавемана.

Русланець звертає ся лише на поше, єдине застереження. — Редакція неопечатає візні під порта. — Оголошеня зличайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 30 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Гр. Войтїх Дідушицький про середні школи.

(Дальше).

В своїй розвідці глядять гр. Д-ий спосіб, якби запобігти надмірному переповненню гімназій і находить на се два способи. Передовсім має оему зарадити помножене числа середних шкіл (лише не з рускою викладною мовою! Ред.) і полишене гімназій для тих, «którzy, posiadając w tym kierunku rozwinięte zdolności, znajdują w samej nauce, w literaturze i sztuce nagrodę za studia bezpośrednio do wytwórczych nie prowadzące celów». Отже на погляд гр. Д-го гімназій мали би приимати учеників, котрі мають розвиг в тім напрямі спосібности. Але хто учив в народних школах, або брав участь у вступних іспитах, сей може засвідчити, як то трудно на тім ступні розвитку молодіжи рішати, чи хлопець має вже розвиг в тім напрямі (себто для гуманістичних наук) спосібности. Лучає ся часто, що були відличними в народних школах, а переходить успішно середні ученики. Так само досвід поучає, що звичайно т. зв. відличні ученики гімназій, перейшовши на університет, стають зовсім звичайними людьми, (бо в гімназії були т. зв. куйонами себто ковалями), а навпаки середні ученики гімназій ставали на університеті визначними і відтак осягали на науковім полі знамениті успіхи і добивали ся голосної слави. Гр. Д-ий настає на те, щоби в низших класах середних шкіл безглядно строго класифіковано учеників і тим вдеувано неспосібних, що стають балаястом в научуваню. Одначе й ся обставина має свою недобру сторону, бож гр. Д-ий яко професор філософії, а очевидно й психолог і педагог, повинен тямити се, що богато хлопців, котрі в низшій гімназії здають ся мірними, починає ся нараз розвивати з переходом до висшої гімназії — яких можна би назвати сего sa.ientes. Чиж сумлінний педагог міг би так безглядно масакрувати тих мірних хлопців, в котрих нараз опісля розвивають ся здібности по перебореню початкових труднощій. Всі отже ті способи гр. Д-го показують ся для сумлінного педагога що найменше сумнівими, як не неможливими, бож такий педагог не може вважати своєю задачею розганяти молодіж, як то кажуть, печатувати їх задля того, позаяк класи є переповнені або в тій цілі, щоби відстрашити родичів і учеників від т. зв. манії гімназійної.

Але й з сим поглядом гр. Д-го не можемо погодити ся, щоби гімназії мали бути, як він бажає, призначені для таких учеників, котрі в самій науці, штуці і літературі найдуть нагороду за науки, які безпосередно не ведуть до витворчих цілій. Значить, гімназії мали би бути школами де діти вельможних панів лише мали би приступ, такі іменно, котрі лише для науки, літератури або штуки яко такої працювали б, не оглядаючи ся на те, щоби собі здобути тим прожиток і матеріяльне становище в житю. Для всіх тих, що огля-

дають ся за т. зв. Brodschium, каже гр. Д-ий закладати середні школи иншого типу. Передовсім домає ся гр. Д-ий засновати нових шкіл реальних і віщує освітлу будучину тим, що покінчать технічні науки задля проєктованих водних допіг в краю.

Досвід одначе показує передовсім, що львівська техніка вже тепер переповнена (віденська не приймає з того самого powodu галицьких слухачів), а професори львівської техніки вже тепер віраджують випускати ся до сеї школи, позаяк всі технічні галузи є вже так заповнені, що небавом для покінчених техніків не остане иншого виходу, як зголошувати ся на діорністів або до почти. Наколи лише ново засновані реальні школи в Кросні, Снятині, Тарнові, Ярославі будуть доповнені, то вже тоді збільшиться ся переповнене техніки до неможливости, а як буде се виглядало, наколиб ще засновано реальні школи в Перемишлі, Чорткові, Горлицях і инших містах, котрі о се уминають ся? Здаєть ся отже, що і тут в тім покликю і змаганю до закладан нових реальних шкіл, в тім пошраню молодіжи до технічних заводів робимо die Rechnung ohne den Wirt — дуже скоро може показати ся, що покінчені техніки остануть без місця, без хліба. Правда, що техник добрий може найти місце і в Росії і деінде на сході, або південнім сході монархії, але чи наша реальна школа дає ему потрібне до того язикове знане. Окрім польської мови виносять вельми недостаточне знане німецької мови, а про французську, англійську або російську нема навіть що говорити. Таким способом проєкти гр. Д-го можуть мати значіне буйного резонования, але не мають практичного значіня і вартости.

(Конець буде).

Промова пос. д-ра Андрійка Могильницького

яко генерального бесідника снтра при бюджетовій розправі в галицькій сеймі дня 28. жовтня 1903.

Висока Палато! По тільки, так вимонних і так основних словах, які виказано з нагоди генеральної дебати бюджетовій, властиво я міг обмежати ся до немногих слів і коротко зазначити з нашої становища се, що було добре, а виткнути се, що але і реагувати на декотрі висловы під зглядом політичним від адресою нашою висказані. Однак, коли я бачю приглянув ся дискусії в сій Палаті, бачу, що мериторично лише з бесідників квестію фінансову бюджету обговорювал, а іменно п. совітник Р. манонич і п. Гудський. Інші не дотикали фінансові сторони, але обмежали ся головню до політичних виводів, а політичні сї виводи спрямовані були цюсто до нас, Русинів, так, що я набрав остаточно пересвідчення, що сї дві дні дискусії бюджетової були, як звичайно, днями рускими. Тож і я, як небудь не буду вглубляти ся в цю широку квестію, то не могу лишити ся довжким відповіли на всі ті енципедії ріжнородні, котрі від адресою нашою поставлено і позволяю собі, хотів коротко, все зрассумувати, а з того вийде може деяке поважне ся во.

Так, правда свята, що Бог злучив, то рука людска нехай не розлучає. Правда ся ввійшла на жаль лиш з вашої сторони, бо вам добре, а не з нашої, бо нам зле. Як небудь однакоже, доля чи недоля нас злучила, злучені булисьмо довгі віки. І жилисьмо разом через столітя, а ціхою знаменною того спільного жита було, що ви були гегемонами, а ми підрядними. Були кроваві хвилі, котрих споминів не хочу пиві викликати, були кроваві події, на котрі я хотів би васлову кинути, якби лише дало ся. Але остаточно жило ся і жите се скінчило ся. Давня форма того нашого спільного жита впадала, втопила ся в чужій силі. Ви яко самостійна держава перестаете існувати, вас розшарпують дужші і присвоюють собі вас з вами; головна наша сила дістаєть під смирного царя, менша але значна припадає державі, в котрій жиемо.

І знова зачинає ся жите під давною егідою, під егідою гегемонії сильнішого над слабшим.

Правду вам признати треба, що при тім акті історичнім ви много втратили, але ще децо вам лишилось; не втратилисьте іменно тих важних чинників, котрих позбавили ви нас самі, т. є. могучих світа сего. Правда, на хвалу вашу признати вам треба, що ви працювали в перших початках на воли організації, культури, штуки і всього того, що знаменує живого духа. Що правда, то правда, ви уміли собі здобути в тих тяжких часах много, але на жаль не умілисьте здобути ся на се, щоби стати на ґрунті справедливости проти сих, з котрими злучила вас доля чи недоля — супроти нас. І знова відгриває ся та сама трагедія, що попередно; коли ми рівнобіжно з вами і всіми культурними народами іти хочемо, ви спинаєте кождий наш до висшої культури стремучий крок. Тож не дивуйте ся, що я, котрий дивлю ся перед себе трошка дальше, як на день завтрашний, кличу: Грізна хмара нагромадила ся на нашім горизонті, тяжка і бремінна, і треба одної искорки, а все се, що дося з трудом будовало ся і здобуло, повалить ся і западе в хаос!

Не заперечите сего, що знаменною ціхою спільного пожитя до теперішнього дня є взаїмна ненависть, взаїмне недовіре і ненависть. Се чувство точить наш організм, як рак.

Бели схочемо як справедливий судия, ненависть сю занализувати, то побачимо, по котрій стороні виключні, або переважно є вина. Жите наше теперінне ввійшло в нову фазу: Ви дістали сновременно язык польський яко урядовий, і то була перша підстава, перша підвалина до того гваху, котрий тепер поступенно зачинаєте будувати. Дісталисьте автономію в Відень, загарбалисьте ц. к. правительство каже в свої руки так, що автономія, ц. к. правительство і ви яко Поляки становите одну цілість.

Щодо форми так ц. к. як і автономічна управа має буцім то вестись під гаслом рівноправности вас і нас, отжеж погляньмо тепер, як ся рівноправність наша ваглядає, а варто о тім поговорити, тим більше, що тутка підшошено далекосяглі пляни і реформи автономічні; пригляньмо ся холоднокровно і без упередження. Автономію одниню становлять громади і повинно би виходити, що там, де населе є чисто руске, там громада повинна би бути паном своєї воі. А хто з вас з рускою на серцю мое сказати, що так дійсно є?

Ви, котрі мешкаєте у східній частині краю, знаєте чейже добре, що там, де управа громади могла би спочити виключно в руках руских і вестись в душі руским, там рада громадська, там війт буде так довго переслідований властями, так довго буде ся вишукувало всякі можливі і неможливі граваміна, що вкінці сей руский війт видать ся приневолений амати руки від всього і віддати управу тому, котрий після нашого автораменту є добрий.

На се нема що головами крутити. Не маю звичаю кидати інвектив та безвідставних нападів; я на все маю докази, хотий в подробиці вдавати ся не хочу, бо се би нас далеко завел. Так має ся річ з одиницею автономічною, а тепер придивім ся радам повітовим.

Вже сама ординація виборча повітова є сего рода, що нас прямо з гори засуджує на меншість, а як знаєте: чия сила, того правда; а коли ми з засади в меншости, то і ніколи нашої правди мати не можемо, і не будемо. Найбільше число членів, на яке Русини могли би здобути ся у радї повітовій, є 12, а всіх членів є там 26, а з того виходить, що кожда рада повітова в восточній Галичині є в наших руках. Виходить далше з того, що на повітову управу ми не маємо жадного впливу, а ціла аґенда веде ся не під прапором автономії народу, чи народів, лише є частиною загальної Галичини. Лучає ся вправді, що нераз побіч польского є урядовим язиком і руский, але се лиш хіба в дорозі компромісу можемо позискати а радше вижебрати, з принципу урядовим язиком є польский і ви нам на жаднім кроці того повітового життя ніякого уступства зробити не хочете.

Удало ся нам вправді в кількох повітах виведати в дорозі компромісу віцемаршалка руского, але покажіть натомість, де то Русини мають свого маршалка, хотий предкладали найпоряднійшого, найспокійнійшого і найрозважнійшого чоловіка? а если є рускі маршалки, то тих ми вам без жалю і страти дарувати можемо. Так стоить управа повітова і з того виходить, що той осередок влади повітової в повіті є для вас хісною, для нас шкодою; а коли прівнаємо а радше зіставимо хосен і шкоду з собою, то виїде з того одна велика деморалізація!

Таксамо є в найвишнім тілі автономічним, в соймї, де чейже кождий сконстатує той паний факт, що підчас коли нас ту лише незначна горсточка, вас є величезна сила. І так ви маючи автономію в своїх руках і виробивши собі поважну силу в ц. к. правительстві так, що держава мусить з вами числити ся, виробивши собі віа Відень вплив на управу красву, ви, панове, правительство і автономія становите, як я вже висше сказав, одну цілість. І дійсно так є: край сей є актуально Польщею. Се видимо і відчуваємо ми, а так, побачите, скаже і Росиянин і У-

країнець і Поляк з Конґресівки і Познаньчик і кождий, хто сей край посїтять, чи в него загостить.

Не конець на сїм. Взявши ся в ту силу, ви єї в тіло скріпляєте, а з почутя тої сили вироджує ся в наслідку зовсім новий, цікавий а небувалий доси напрям. Тепер вже ви поділені єсте на два табори. Є одна струя повільна, розважна, котра каже: працюймо далше, незмордовано, але без всяких еволюцій насильних; і друга, котра звучить: наспіла хвиля, де вже можна і належить активно, зглядно агресивно взяти ся до діла.

Перша розважна, она надумує ся, куда плинути, щобі того, що є, не знищити, але она на нї вже слабонька, она при своїх пржметах не єсмїє виступити против тої другої, котра як розбурханий гірський потїк гонить в перед, реє, і з собою уносить, бо чуєть ся сильнійшою. Нераз може декотрим з вас розважнійшим приходить се на гадку, але так як закидаєте нам, що митут, або там боїмо ся обїї публичної, так і ви, в котрих руках є сила, тої загальної струї всепольской також боїте ся і з визнаваною деякими вами програмою криєте ся. Так стоїть справа тепер, если бачио а справедливо схочете слїдити за опїнією своєю публичною, репрезентованою в нашій прасї, то признаєте, що слова мої аж надто правдиві. І так є дійсно, а всепольска має цїстє; єї приходять з помочю елементи з такої сторони, з котрої помочи зовсім не надїялась. От приміром чоловік межі вами непослїдної ваги, великої інтелїгенції, бувший референт бюджетовий в парламентї австрійскім і в делегаціях не приймає мандату до Відня, — котрий хочете єму втиснути, бо, мовляв, мусить упорядкувати справи польскости «на кресах». Є се др. Козловский.

(Дальше буде).

Д О П И С ь.

З Тернопільщини.

У нашім селі Романівцї тепер щораз поправляє ся, а особливо від часу, коли за стараньм Вл. В. Цєбровеого, місцевого академіка, заложили філію «Сокола». Селяни, а особливо молодїк щораз стають свідомїйшими і щораз лучше пізнають, як то запроданий руского народу, як також занемороченї ними селяни вирікають ся своєї народности і за малу дурницю стають зрадниками руского народу та запрягають ся в ярмо-неволю. Вправді останними часами нашому учителеви п-ну Чеховичеві, а іменно від коли став «kierownikiem» чительні Козловского, захотїсь будувати у нашім селі польську фортецу і не вважаючи, що єго власне прїзвище вказує на єго руске походженє і що єго жінка

і діти походять з руского дому і що сам паж учитель жиє з пенсії руских батьків, захотїлось єму в наших дітях виховувати «пшишлых обронецуф ойчизни». До того взяв ся на слїдуючий спосіб: Доповняючи науку в руским викладнім язичї почав вчити по польски, а коли хлопці по двох лекціях не хотїли читати по польски і вийшовши зі школи, зачали співати «Не пора!» то наш учитель зараз на другий день пїшов, хлопців, а особливо двох старших, котрі були між ними, скаржити до віїта. А коли війт відказав п. учителеви, мовлячи, що не може дітий присилувати, щобі читали по польски, тоді наш свїтлодавець почав сам справу судити. Отже коли опїсля за кілька днів діти знов приїшли на доповнюючу науку, наш учитель замкнув в школі хлопців і дївчат. Аж доперва, коли хлопці заявили, що підчас сьпіву жадна дївчина не була, тоді дївчат випустив, а хлопцям казав бити всім того, котрий всамперїд зачав сьпівати. Коли хлопці однеголосно заявили, що всі разом зачали сьпівати, в нашого учителя як би грім з неба вдарив, понеже такої відповіді він не сподївав ся. Так то наш учитель поступає собі з учениками. При тїм на кождім кроці він уїдає на «Сокола» і реє під ним. Коли наші Соколи вибралїсь до Тернополя на посвяченє дому «Міщаньского Брацтва», наш учитель пустив поголоску поміж учениками, «що Соколи ваші поїхали вже присягати» а діти, приїшовши до дому, повідали своїм батькам і мамам, «що професор казав, що Соколи поїхали присягати». Тодї вже нашим Соколам не бракло від недотепних селян і перестрашених бабів пожалуваня і заломуваня рук. Оплакували їх як померших, бо зараз розїйшла ся чутка, що «туй, туй підуть на Москаля».

Знов другим разом, коли один господар п. Гнат Балїк, приїшов до учителя, щоб єму зачекав околотів, понеже ще не молотив, тоді учитель, напав на него тими словами: „Tak zaczekać wam okłotów? A na cóż ci pozwolił swemu Piotru zapisać się do Sokółów i wychowujecie w swoim domu wroga przeciw ojczyźnie“. Аж тоді, коли п. Гнат Балїк приобцяв ся, що примусить сїна, щоб виписав ся зі стаяу Соколів, наш професор згодив ся зачекати околотів. Гей пане Чеховиче! почисаїть по собі, кілько то вже ви перебравлі руских околотів? Таких подібних фактів та „новельок“ анайшло би ся не мало. Наводимо лише найновїйші, щобі показати, як то польска дурїйка мотилїчить людям голову, що і околотами хотять будувати „ойчизну“ на Руси.

Гаразд всій Руси-Україні!

Сокіл.

3 жита і гадок.

Після Лисенкового свята прийшла критика на него: в «Лїтературно-науковім Вєстнику». Представлено там передовсім Лисенка, як скромненького учителя музики, який за своїми лекціями свїта божого не бачив і нараз у Львові, в виду величезних овацій, яких став предметом, стратив контенанс, почув ся засоромленим, звязаним, не своїм.

Я не хотїв би спорити з автором сих слів, але менї мимоволї став перед очі той Лисенко, якого я бачив в Полтаві на торжестві Котляревского. Се не боязкий, неповоротний чоловічок, але суверенний володар дірігентської палички, якому рівного я не бачив ні в Ваґнері, ні в Штраусі, ні в Перозім, ні в Леонкавалю, ні в Малері, ні в Желєвскім, ні в Снетрінї і Брунеті, ні в Челяньскім і Мельцері, не кажучи вже про ріжних львівських дірігентів. А коли гремучі оплески витали єго кождо появу і по кільканийцятї минут не давали єму приступити до розпочатя продукції, коли відтак вінці посипали ся до єго стїп, — тоді я зрозумїв, чим є Лисенко для України і як високо сягнув там єго культ єще за жита. Не богато творчим талантам даним є таке признає серед сучасників, а особливо у нас, як се довело ся дізнати Лисенкови. Тож їдучи на свій власний ювілей,

Лисенко хіба би був здивований і унесьмілений браком тих овацій, які під адресою єго особи є заразом і звеличанєм української піснї взагалї. А коли на рецензента Л. Н. В. ювілят зробив вражїне скромности, то хіба не тому, що він є тільки професором музики, а тому, що мимо свого віку заховав вражливу душу і мимо своєї слави остав артистом, вдячним за признає кождому, у кого музика не є «коштовним галасом», а пісня не «пустим видиранєм».

Дальші замітки того автора про ювілейний обхід найкрасше поминути зовсім, бо они писанї з таким знанєм річи, що аж розпука читати їх, знаючи, хто під ними підписаний. Вже то ми справді високо стоїмо під зглядом того знавства! Один наш «меценат» театру, поїхавши у Київ, взяв ся написати дещо про театр-Тобилевичів і зачав свою характеристику від того, що представленє «Бурлаки» зачало ся... найточнійше о год. 8. вечером! Се так само, як би хтось писав пр. про Лисенка і зачав від того, що у него запримїтив... невикривленї заваблукї. На цілім свїті люди ходять прїстими обцєсами і за цілім свїті театри зачинають о назначенїй годинї. Се прїцїнь нічого незвичайного, ані характеристичного. Другим таким важним поміченєм сего знатока театральної штуки було, що лавки в амфітеатрі були зовсім пусті, — а мимо того актори грали так, якби було повно люда!.. Помінаємо те, що на великих сценах, з електричним освїтленєм, затемнена аудито-

рия представляє для актора тільки чорну яму, в якій не може доглядїти публики, помінаємо, що в тїм случаю артисти може старали ся за для запрошених, галицьких гостей, — але щож остаточню мали робити? Так діє ся в кождім театрі!.. Коли не відкликали представлєня, то мусїли грати.

Згадуємо про се тому, що ті уваги були висказанї в формі докору нашому театрові. Тож тепер можемо вже бути певні, що в новім театрі будуть представлєня начинати ся як найточнійше о назначенїй годинї, бо звернув на се свою енергїчну увагу головний мотор театрального комітету, який має до помочи в нїм ще двох своїх іменників і членів родини. Тільки побойємо ся, щобі за єго почином не запанувала в новім театрі і друга замічена ним в українськїм театрі проява, іменно... пустї ряди лавок.

Правда, що від зглядом заїнтересованя штукою і єї знаня у нас дуже невідрадіні відносини, але з тим, лучить ся ще і инша справа, більше реального натури: о скілько нам вільно одушевляти ся штукою?

Щобі пояснити так поставленє питанє, дам близький, а ясний примір. З двох ювілейних концертів у Львові було приходу 5000 корон. Зваживши, що другий концерт мав зниженї ціни, можемо пересїчний вступ від особи прийати на 2 К, тимбільше, що було єще до 500 Бояністів і делегатів без білетів. Отже в Лисенко-

Н О В И Н К И.

— **Календар.** Ві в торник; руско-кат. Ерміла, Стратоніка; рим-кат. Полікарпа еп. — В середу: руско-кат. Отців синайських; рим-кат. Йоана Золотоустого.

— **3 Тов-а ім. Котляревського у Львові.** Засідання Виділу відбуде ся в четвер дня 28. с. м. о 7. год. вечер в льокалі «Краєв. Союзу кредитового». З огляду на важність дневного порядку просить ся всіх пп. Виділових конче явити ся на засіданню. — *Іван Боднар*, секретар.

— **Філія Руского Товариства педаг. в Буску** запрошує всіх своїх членів на конференцію, яка відбуде ся поведлок дня 1. лютого о год. 11. перед полуднем в кімнаті Читальні «Просвіти» в Буску. Порядок дневний: 1) Відчитане протоколу з послідної конференції. 2) Оцінка «Учителя і Дзвінка», п. О. Лада. 3) Про «Петра Ніпчинського», відчит п. О. Мулькевича. 4) «Наука рисунків в школах (сільських народних», загальна дискусія. 5) Внесена членів. — Від Виділу Філії Руского Товариства педаг. в Буску: *о. Гр. Славинський*, голова. *О. Мулькевич*, секретар.

— **Господарські збори** получені в популярним викладом устроює в Читальні в Висоцьку, брідського повіта, тов-о «Сільський Господар в Олеську» в четвер дня 28. с. м. о 2. год. полудни в отсею програмою: Привітне слово, вкладки про садівництво, про штучні навози, про тодівно худоби, вільні питання і поясненя в господарських справах. — Від Виділу «Сільського Господаря в Олеську».

— **Равт в Перемишлі.** Тов-о «Руских Жінок і Кружок жувицький тов-а «Академічна Громада» устроюють в саях ратушевих ві в торник дня 9. лютого равт з отсею програмою: Концерт військової оркестри, продукції сольові, фортепианові, повного хору «Акад. Громади» а вкінці танці. Вступ за запрошеннями від особи 3 К. Початок равту о 7. год. вечером. За комітет підписані: *Софія Цезарівська, Александра Кормосева, Корнеліо Вілорам, Іван Смолинський.* Равт започідає ся свѣтло, бо навіть в подальших околицях Перемишля вибирає ся велике число осіб на день 9. лютого до Перемишля. Хто не одержав запрошеня, а рад би бути на равті, зволить зголосити ся карткою до Виділу Тов-а Руских Жінок в Перемишлі.

— **«Руска Бесіда» в Городенці** устроює в неділю дня 7. лютого в саях «Народного Дому» вечерок з танцями. На зазив в наших часописях призначує ся дохід з розпродажи квітає на народний театр у Львові. Комітет постарая ся о численну участь академиків з Черновців. Хто би через ошибку не достав запрошеня, зволить віднести ся до тов-а «Руска Бесіда» в Городенці. — За комітет: *о. Карачевський, З. Лукашевич.*

— **Безхарактерність кацапів.** З кругів нашого духовенства пишуть нам: По перечитанню новинки «Рождественная ёлка» в 6. ч. «Руслана» з с. р. насувають ся мені деякі замітки, які заслугують, аби їх прилюдно оголосити. В «Галичанин» в дописи з Петербурга були точно визначені «общества» з Галичини, котрі вислали телеграми і воскові свѣчки на торжество вручення образу св. Петра (з над Рати) православному митрополиті кївському і галицькому Флавіянови. Ті самі «общества» (гл. «Галич-

ани»), складаючи ся з уніятів, устроюють «йолку» і запрошують уніятского митрополита галицького о. Андрея. Не знаю, чи се мав бути протест проти попередньої православної овації, чи лише доказ, що ті «общества» можуть рівночасно робити овації обом галицьким митрополитам, і російсько православному і руско-католицькому, та величати ся їх покровительством. Ся дводушність-облуда галицьких кацапів є ознакою їх безхарактерности і підлости. Але їх облуда ярво значує ся також в поборюванню кацапскою пресою українсько-рускої літератури під замітом, що, мовляв, она об'єктивно відноситься до справ католицької Церкви, або ширить безбожність. Пригляньмо ся, яке становиско релігійне заняло «правовірне» греко-католицьке общество «Ставропігія». Оно видає «Временникъ», а в нїм містить портрет Толстога, найславнішого руского писателя. Толстой є сиравді геньяльним писателем російским, але скрайним безвірком. Рецензент Німець, Шмідт, пише, що *der Autor Tolstoj hat mit dem Begriff der persönlichen Schöpfers dee aufgeräumt*, а Толстой в листі до него відписує, що він вірно передає єго гадку. Портрет людини, котра відкидає догмат Тройці, Евхаристіа і т. д., находить ся в календарі Ставропігіянского інститута, який уходить за церковніе гр.-католицьке товариство. Чи треба ще більше доказів безхарактерности галицької кацапії, яка сама пронагує релігійний індеферентизм і сьміє ним другим докоряти?

— **Безпроцентові позички з красвих фондів** признає красвий виділ рескриптом з дня 5. с. м. до ч. 121,742,903 на внесенє Головного виділу Товариства «Просвіти» читальням «Просвіти»: в Григорові в повіті рогатиньскім 800 К і Мальчицях в городецькім повіті 800 К.

— **Пожарний «Сокол» в Гуманці,** львівського повіта, засновано на статуті львівського «Сокола». Намісництво затвердило вже статут.

— **Вісти з Парани.** З Куритиби доносять нам з дати 21. XII 1903: П. Дмитро Іванків закупив рускі черенки в Берліні і буде ту видавати тижневник п. з. «Бразилійска Русь». Що місяця буде виходити яко безплатний додаток до «Браз. Русь» часопись для параньского жіноцтва. Поява руского органу наших поселенців в Парані дуже затривожила тутешних Поляків, які наділяють ся, що при помочи свого органу, *Gazeta polska w Brazylii*, спольщать Русинів. *Gazeta p.* мала багато передплатників межі Русинами а мимо того про Русинів навіть не згадувала. — *Д. З.*

— **Збори.** Вчера відбули ся у Львові збори земліничих урядників і підурядників, дальше збори помісничих почтових урядників і пекарських робітників. На земліничих зборах запротестовано проти покривдження земліничого персоналу при січневім авансі та ухвалено резолюцію з протестом проти регуляміну праці, оголошеного в земліничих варстатах в Кракові. На зборах почтовців ухвалено статут і вибрано тимчасовий виділ. Збори пекарських робітників вибрали комісію для розглянення нового проекту умови між властителами пекарень і челядниками, а друга комісія зложена з 3 майстрів і 3 челядників має старати ся мировою дорогою поладнати відносини працьодавців до челядників.

— **Вшехп'якам не веде ся.** П. В. Студійський, один з редакторів органу польського власціянна

з под Грудка мав мати вчера відчит в Перемишлі на тему «відносини Галичини до Австрії». На відчит прибули також греміяльно учениці жіночої семинарії під проводом учительки. Коли прелегент вийшов на естраду, в саях залунали голоси: «Перекинчик, хамелсон, проч, виноси ся» і т. п. Студійський збентежений вийшов, але повернув знова, аби ще раз почути те саме, що перед хвилею і знова забрати ся з салі в товаристві пос. Тарнавского.

— **3 Бродів** доносять: Перед золочівским трибуналом відбула ся дня 23. с. м. апеляційна розправа в справі проф. Кучери. Трибунал признав правдивість всіх замітів нотаря Янішевского проти проф. Кучери (гра в карти) і увільнив пот. Янішевского, а лише затвердив першій вирок що до грошевої кари за обиду нот. Янішевским п-ні Кучерової. — Оноді появил ся ту на ринку скажений пец і покусав 8 осіб та кільканайцять пеців.

— **Подяка і просьба.** У місяці серпни звернулася філія тов. «Просвіта» з покликком до всіх ВП. Патріотів, щоб зводили складками причинитись до удержаня вельми талановитого хлопця селяньского Г. Л., що має визначні способности до рисованя. Філія «Просвіти» в Станиславові удержує єго своїм коштом, посилає єго до четвертої класи школи народної в Станиславові, а відтак віддасть єго до школи реальної, умістила єго в бурей філії Тов. педагогічного за оплатою 10 К місячно, а тому що Філія «Просвіти» не має на те ніяких фондів а видатки чималі, бо потреба до 160 К річно на єго удержанє, тож на поклик наших делкі Патріоти зложили на него до тепер 87-10 К, за що удержувано хлопця від мая до кінця грудня 1903, так що на дальше удержанє єго липаєсь 3-36 К. Послідними часами зложили отсі ВП. Доброді: Каранович, Барішева, Яценьо, Келебай, Малицька, Кадаєська, Стеблецький, Янович, о. Куницький, Павельчак, Лукашевич, Трач, Мишкевич, Телічка і Двудіт по 1 К; ВП. Зоня Стельмахівна з Загіречка від себе, від Левка Абрисовского і Галі-Стельмахівної по 1 К разом 3 К; ВП. Кшевницька, о. Бачинський, о. Проскурницький, Евген Шешарович з Ліманової, Дидинський і Лопушанський по 2 К; ВП. Антонович 50 сот.; ВП. Алексевич з Угнова 5 К і Гордінський з Нового Села 10 К, разом 45-50 К. Товариство «Шкільна Поміч» в Станиславові 10 К за удержанє в бурей за жовтень 1903. — Сам всім ВП. Добродіям складалмо отсім в імени нашого вихованця сердечну подяку, а заравом просимо всіх наших ВП. Д-бродіів-Патріотів, щоби не позабули про єго бідаку і зводили, що хто може, прислати на удержанє талановитого Г. Л. під адресою філії «Просвіти» в Станиславові, а дасть Б. м. колєсь, величати ся ме Русь-Україна своїм млярем. — За Виділ філії тов. «Просвіта» в Станиславові: *Пр. Рибчук*, голова. *Р. Сірецький*, писар.

— **Подяка.** Церковний комітет в Порохнику складає отсім сердечну подяку Веєсьв. о. д-рови Іванови Гробельському, крилошанинови в Станиславові, за незвичайно гарну хоругву для дівоцього брацтва в Порохнику вартости 200-К. Таким чином дівоче і парубоче брацтво мають вже свої прапори. — За церковний комітет: *о. Данило Бодревич*, упр. сотр.

вим святі приняло участь що найменше 3.000 осіб, які, як висказав ся бистроумно сираводавєць «Діла», «вписували руске пятно на улицах і публичних льокалях міста». Приймім, що з тих учасників одна тисячка була львівських, а тільки 2.000 приїзних, та що пересічно одну особу коштувала подорож і побут у Львові тільки 20 К, то вийде з того сума 40.000 К. І деж того «пятно» лишило ся? Оди «Труд», що скориствав на тім здвигу нашої інтелігенції, що там рук не ставало до роботи, щоби виконати всі замовленя на надходячий концерт. Але впрочім гроші розійшли ся по польських «ядлодайнях», по жидівських каварнях та по гакатистичних торговлях. Ми покрили ся нашою піснено морально, але нашими грішми скріпили матеріяльно рівнодушні нам, або й ворожі живла.

А чи не те саме діє ся і з нашим театром? Приїде зі села свѣщеник на представленє, то дасть заробити театрови 2 або три гульдєни, а натомість за постасние, готель, за вечеру і т. д. заплатити кільканайцять злр. жидови, не числячи вже, що відринає від роботи коні і парубка. Така одна поїздка становить знатну рубрику в бюджеті, а стає більше підмогою для маломісточкового жидівства, чим для театру. І те саме діє ся також з нашими балаями, концертами і торжествами. Кілько пр. такий рекламований баль «Академічної Громади» принесє доходу на їх залоговий фонд, а кілько грошій витисне з ки-

шені батьків на всякі інші видатки? Обчисленє виявило би застрашаючі числа!

Так само і наші всенародні віча, наші польські справозданя, наші національні обходи допомагають перепливати рускій кровавици переважно в жидівські руки, без хісна, а навіть зі шгодою для нас самих. Навіть прогульки підчас ферій, ба і виїзд до кувелів і на віддих не узгляднює зовсім у нас матеріяльної їх сторони з огляду на народний інтерес.

Отже що робити? — спитаєте: хіба вже зовсім не зїздитись, не кріпнись, не бавитись, не зносити ся та відказати собі навіть літнього віддиху? Алеж ні, тільки навчити ся самим собі вистатчати і самим обходити ся власними силами. От і що-до нашого театру поправили ся вже відносини о стілько, що замість дорогого оплачувати ся за відступлені «з ласки» салі польского «Сокола», або касинів, грає тепер по «Народних Домах»; основанє у Львові «Народної гостиниці і готелю» на жалє відложено *ad calendas graecas*, але тим неменше оно завсїгда є нашою некучою потребою, — яка при всяких львівських зїздах, балаях і т. д. сотки і тисячі зберегла би для народного майна. Один з моїх знакомих запропонував раз пр., щоби замість «балу», «Академічна Громада» спробувала раз устоїти «етнографічні вечєрниць», на які би всі, так наї як і напове явили ся в вірних, народних строях своїх рідних сторін. Гадка незла, бодай на один раз...

Однак найкрасшим способом видає ся мені,

найти якесь живописне руске село, яке могло би стати осередком наших всенародних здвигів. Могли старі Греки і Римляни відбувати свої збори та ігрища, а навіть представленя трагедії, — серед природи, під голим небом, можуть сей класичний звичай воскресати в теперішній Греції, у Франції, а навіть вже більше на півночі, в Німеччині, — то чому ми не могли би перенести свій вічевий звичай на село, між соломані хати, колосисті поля та тіністі гаї? Се зблизило би нас до народу, і сей нарід почув би ся господарем у власній хаті; піднесло би ся матеріяльно данє село і цілу околицю, а для учасників віча чи торжества оставило би як найкрасші вражіня і спомини.

Але... куди нам до того, коли ми не уміємо навіть одної кліматичної місцевости устроїти так, щоби она стала нашою «літньою столицею», осередком нашого товариского життя підчас літних місяців віддиху і прогульки. Одні їдуть до гакатиста Тарнавского їсти лободу, другі шасливі, як можуть звидіти Закопанє, треті тягають ся по Криницях та Рімановах, а тимчасом наша одивочка кліматична стация в Мькуличині, мимо всіх своїх условій до розвою, вегетує марним їстнованєм, а наші буркоти дають силу і здоровле жидам та Мадярам...

